

Den 15. januar 2004 afgav jeg en endelig rapport vedrørende min inspektion den 7. oktober 2003 af Arresthuset i Frederikshavn. I rapporten anmodede jeg om oplysninger mv. om nærmere angivne forhold.

Jeg modtog i den anledning en udtalelse af 20. april 2004 fra Direktoratet for Kriminalforsorgen med bilag, herunder en udtalelse af 26. februar 2004 med bilag fra arrestinspektøren ved Arresthuset i Frederikshavn der henholder sig til arresthusets besvarelse af samme dag. Direktoratet gengiver og kommenterer i direktoratets udtalelse det som arresthuset har anført.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad punkt 2.1.1. Almindelige celler

Under den afsluttende samtale i arresthuset tilkendegav jeg at der burde findes en løsning med hensyn til vask af vinduerne som var meget snavsede. Jeg bad arresthuset om på ny at overveje dette spørgsmål nærmere og at meddele mig resultatet af disse overvejelser.

Arresthuset har oplyst at der er lavet en aftale med JC rengøring om vinduespudsning. Aftalen omfatter også vinduerne på 1. sal. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 2.2.1. Toiletter

Jeg tilkendegav at jeg ikke umiddelbart var enig med arresthuset i at det hygiejnemæssigt må være lige så godt at udskifte håndklæderne to gange dagligt som at benytte engangshåndklæder, men inden jeg tog endelig stilling hertil, bad jeg om direktoratets bemærkninger til spørgsmålet.

Arresthuset har oplyst at arresthuset har fjernet bomuldshåndklæderne på toiletterne og opsat bokse med engangshåndklæder. Arresthuset har bemærket at arresthuset anser det for en god og især billig løsning. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 2.2.2. Baderum

Jeg tilkendegav at jeg var enig med arresthuset i at badeforholdene i kælderen ikke er acceptable, og at arresthuset derfor efter min opfattelse reelt kun har ét bad til arresthusets 23 indsatte. Da ét bad til 23 indsatte efter min opfattelse er utilstrækkeligt, støttede jeg arresthusets ønske om ombygning/renovering af vaskerummet hvor badet i kælderen er beliggende. Hvis arresthuset ikke mente selv at kunne afholde (alle) udgifterne til en sådan ombygning/renovering, henstillede jeg derfor til arresthuset at indgive en egentlig skriftlig ansøgning til direktoratet herom, og jeg bad om underretning om hvad der videre sker i den anledning.

Arresthuset har oplyst at arresthuset forventer bygningsmæssige ændringer i løbet af 2004, hvorfor det sandsynligvis ikke vil blive aktuelt at modernisere det gamle badeværelse.

Direktoratet har tilføjet at der for øjeblikket projekteres en tilbygning til arresthuset med 5 celler, lagerlokale, besøgsrum og bad og toilet. Byggeriet forventes opført i løbet af 2004.

Jeg har noteret mig det oplyste.

(I anden sammenhæng har direktoratet i øvrigt orienteret mig om at det er besluttet at tre af cellerne i det nye byggeri i Arresthuset i Frederikshavn vil blive indrettet som handicapegnede med handikaptoilet og bad, og at arresthuset vil blive forsynet med elevator.)

Ad punkt 2.2.4. Besøgsrum

Besøgsrummet blev oplyst af to lamper monteret oppe under loftet midt i lokalet. Det blev oplyst at arresthuset ikke havde turdet opsætte en hængelampe i rummet pga. hængningsfare i forbindelse med rummets alternative funktion som visitationslokale. Arresthuset havde en lampe på lager som ville kunne sættes op. Idet jeg henviste til det anførte senere i rapporten hvorefter bl.a. besøgslokalets belysning efter min opfattelse er institutionspræget og medvirkende til at lokalet ikke lever op til kravene om en naturlig og venlig besøgsatmosfære, bad jeg om direktoratets bemærkninger til det oplyste om årsagen til at arresthuset ikke ønskede at opsætte en hængelampe i rummet.

Direktoratet har oplyst at der ved projektering af nyt besøgsrum vil blive taget hensyn til at belysningen medvirker til at skabe en mere naturlig og venlig besøgsatmosfære. Under henvisning til at indretningen af et nyt besøgsrum er nært forestående, har direktoratet ikke fundet anledning til at pålægge arresthuset at ændre på belysningen i det nuværende besøgsrum.

Jeg har noteret mig det oplyste. Jeg har ingen bemærkninger til at direktoratet ikke har fundet anledning til at pålægge arresthuset at ændre belysningen i det nuværende besøgslokale under hensyn til at indretning af et nyt besøgslokale er nært forestående.

Jeg henstillede til arresthuset at indrette besøgsrummet så det lever op til kravene i besøgsbekendtgørelsen om at besøgslokaler så vidt muligt skal indrettes på en sådan måde at der skabes en naturlig og venlig besøgsatmosfære. Jeg henstillede herunder

til arresthuset at udskifte briksen til en briks med ryglæn (eller montere et ryglæn på væggen) så briksen kan fungere som sofa. Jeg bad om underretning om hvad der ske- te i anledning af min henstilling.

Arresthuset har henvist til de forventede bygningsmæssige ændringer i løbet af 2004 som gør at det sandsynligvis ikke bliver aktuelt at modernisere det gamle besøgsrum.

Direktoratet har henholdt sig hertil og henvist til det ovenfor oplyste. Direktoratet har videre oplyst at besøgsrummet vil blive forsynet med nye møbler.

Det fremgår i øvrigt af direktoratets udtalelse at arresthuset over for direktoratet har oplyst at det gamle besøgsrum planlægges anvendt til anden funktion når det nye besøgsrum er opført, idet det er arresthusets erfaring at der ikke er brug for to besøgsrum.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 2.2.6. Bibliotek

Jeg bad om en kopi af den aftale som arresthuset har med biblioteket i Frederikshavn.

Arresthuset har vedlagt kopi af denne aftale og tillige af den generelle aftale (af 15. marts 1979) mellem Direktoratet for Kriminalforsorgen og Kommunernes Landsfor- ening om biblioteksbetjening af arresthusene som der henvises til i aftalen mellem arresthuset og biblioteket. Af aftalen mellem arresthuset og biblioteket fremgår det at arresthuset har betjeningsniveau A som er beskrevet nærmere i den generelle aftale.

Direktoratet har udtalt at direktoratet ingen bemærkninger har hertil. Direktoratet har samtidig oplyst at den nugældende generelle aftale om biblioteksbetjeningen af ar- resthusene er under revision.

I sagen vedrørende min inspektion af Fængselsafdelingen Kærshovedgård (nu en del af Statsfængslet Midtjylland) har direktoratet oplyst at jeg vil blive orienteret når der er indgået en ny biblioteksaftale.

Jeg har noteret mig indholdet af aftalen mellem Arresthuset i Frederikshavn og biblioteket i Frederikshavn.

Ad punkt 2.2.8. Gårdtursarealer

Midt i gården var der på inspektionstidspunktet en stor vandpyt. Det blev oplyst at der førhen var et bed der hvor vandet samles, og at der i forbindelse med at der blev lagt cement i stedet for, blev etableret en faskine som havde vist sig ikke at være tilstrækkeligt stor.

Idet jeg henviste til min tilkendegivelse under inspektionen om at problemet med opsamlet vand som følge af den for lille faskine burde søges afhjulpet, bad jeg arresthuset om (på ny) at undersøge mulighederne for afhjælpning af dette problem og meddele mig resultatet heraf.

Arresthuset har oplyst at arresthuset forventer at problemet med faskinen vil blive løst i forbindelse med de bygningsmæssige ændringer der skal foretages i 2004. Problemet kan ifølge arresthuset kun afhjælpes effektivt ved at der kloakeres. Det er ikke et arbejde som arresthuset selv må udføre.

Direktoratet har henholdt sig hertil og har oplyst at kloakeringsproblemet vil blive taget op i forbindelse med tilbygningen.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 3.1. Arbejde

Under inspektionen talte jeg med en indsat som var utilfreds med at der er forskel på hvor meget de indsatte kan tjene, alt efter om de er beskæftiget på et af værkstederne eller på cellen. Ledelsen oplyste at meget af det arbejde som de indsatte kan tjene godt på at udføre, ikke kan udføres på cellerne, men alene i værkstederne.

Jeg bad arresthuset om en udtalelse om fastsættelsen af akkorderne i arresthuset og om direktoratets bemærkninger hertil.

Arresthuset har oplyst at forskellen mellem akkorderne kun kan udlignes mellem de indsatte, ved at det mere udviklede arbejde afvises. Arbejdsdriften kan kun fungere fornuftigt ved at de indsatte aflønnes for det arbejde de udfører. Alternativet bliver ifølge arresthuset at alle indsatte tilbydes sysselsætning på timeløn, hvilket de bedst fungerende indsatte ikke kan være tjent med.

Direktoratet har anført følgende:

”...

Direktoratet skal hertil bemærke, at i arresthusene er der af og til lidt usikkerhed i forbindelse med såvel prisfastsættelse som akkordfastsættelse, idet nogle arresthuse fejlagtigt opfatter en naturlig sammenhæng mellem disse.

På denne baggrund har kriminalforsorgen udviklet et kalkulationssystem som hjælpeværktøj til prisfastsættelse af arbejdsopgaverne. Kalkulationssystemet tager udgangspunkt i en privat virksomheds ressourceforbrug på at løse en given opgave og skal - udover at give en ide om den rigtige pris - sikre, at kriminalforsorgen ikke udsætter private og offentlige virksomheder for ubillig konkurrence.

Med henblik på at hjælpe medarbejderne med akkordfastsættelse er der i 2003 udviklet et 'akkordfastsættelseskema', hvor den enkelte medarbejder blot ved registrering af tidsforbruget kan fastsætte akkorden til de indsatte. Satserne i skemaet er beregnet således, at man under normale omstændigheder efterlever beskæftigelsesbekendtgørelsens bestemmelse om, at akkorden ved en normal arbejdsindsats skal svare til grundtime-lønnen.

Materialet er udsendt til samtlige arresthuse i august 2003.

Det skal dog medgives, at indsatte med en særlig flair for bestemte typer opgaver kan 'sprænge akkorden' og i enkelte tilfælde opnå en større indtjening end den maksimalt tilladte. Umiddelbart har dette ikke under normale omstændigheder medført tilpasning af akkordfastsættelsen, idet en sådan ville medføre fald i indtjeningen for indsatte, der yder en normal arbejdsindsats.

Med henblik på at styrke implementeringen og anvendelsen af 'systemerne' har regionsværkmestrene i december 2003 gennemført uddannelse i kalkulation og akkordfastsættelse. Ultimo marts 2004 afholdtes der et opfølgende kursus for regionsværkmestrene, hvor teorien omsattes til praksis i form af pris- og akkordfastsættelse af 'rigtige arbejdsopgaver'. Regionsværkmestrene skal som superbrugere efterfølgende yde konsulentbistand på disse områder i regionens arresthuse.

Arresthuset har supplerende oplyst telefonisk den 7. april 2004, at man nu følger direktoratets akkordfastsættelsesskema.

Det er direktoratets opfattelse, at der allerede på nuværende tidspunkt kan spores en positiv udvikling på dette område. Direktoratet kan i øvrigt henholde sig til arresthusets udtalelse."

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder at arresthuset nu følger direktoratets akkordfastsættelsesskema som blev udsendt til arresthusene i august 2003.

Selv om arresthuset kan beskæftige (helt) op til 13 indsatte på værkstederne, bad jeg – også i lyset af klagen over forskel på hvad de indsatte kan tjene ved henholdsvis værkstedsarbejde og cellearbejde – arresthuset om at overveje mulighederne for at indføre en rotationsordning eller lignende og meddele mig resultatet af disse overvejelser.

Arresthuset har oplyst at en rotationsordning ikke er mulig da det vil sætte de bedst fungerende indsatte tilbage. Arresthuset mener ikke at arresthuset kan lave aftaler med samarbejdspartnere baseret på de dårligst fungerende indsatte.

Direktoratet har anført følgende:

”...

Direktoratet skal bemærke, at spørgsmålet om rotation af de indsatte mellem beskæftigelse i cellen og på værksted primært har været tænkt som en løsningsmodel i de arresthuse, hvor man har manglet beskæftigelse, men at det humanitære aspekt naturligvis ikke må glemmes. Selvom anbefalingen af rotation mellem beskæftigelse i cellen og på værksted stadig er gældende, har direktoratet forståelse for, at denne foranstaltning ikke kan gennemføres i situationer, hvor arbejdsopgaverne kræver en særlig faglig oplæring, eller hvor opgaveløsningen ikke kan overdrages til en anden indsat end den, der har påbegyndt arbejdsopgaven. Et eksempel herpå kan være, at overdragelsen af arbejdsopgaven kan medføre usikkerhed omkring kvalitets- og leveringssikkerhed.

Arresthuset har telefonisk oplyst, at man i perioder med manglende arbejde vil være opmærksom på muligheden for en rotationsordning, således at så mange indsatte som muligt får lejlighed til at arbejde på værkstedet. Langt de fleste indsatte, der ønsker at arbejde, får efter arresthusets oplysninger allerede i dag mulighed for at arbejde på værkstedet. I de tilfælde, hvor dette ikke lader sig gøre, er dette begrundet i for eksempel sikkerhedsmæssige forhold eller vurderinger af den indsatte arbejdssevne. Arresthuset forsøger dog i videst muligt omfang at inddrage indsatte, der ikke kan løse de mere indviklede opgaver, i lettere delopgaver som for eksempel pakkeopgaver. Disse opgaver løses også på værkstedet.

Direktoratet kan henholde sig hertil.”

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder at arresthuset i perioder med manglende arbejde vil være opmærksom på muligheden for en rotationsordning. Jeg foretager mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Ad punkt 3.2. Fritid

Det blev under inspektionen oplyst at der ikke er mulighed for boldspil i gården fordi der almindeligvis afholdes gårdtur for alle arresthusets indsatte på samme tid.

Jeg anmodede arresthuset om at oplyse om der havde været fremsat ønske om boldspil i gården, herunder f.eks. opsætning af en basketkurv. Da den ene gård (til højre for udgangen til gårdtursarealet) ikke anvendes, bad jeg tillige arresthuset om at oplyse om mulighederne for at benytte denne gård til (visse former for) boldspil.

Arresthuset har oplyst at der ikke har været fremsat ønske om boldspil. Arresthuset har tidligere haft en basketballkurv, men den holdt kun kort tid da den blev slået itu. Arresthuset oplevede problemer med at de indsatte mest brugte bolden til at skyde mod hinanden.

Direktoratet har af arresthuset telefonisk fået oplyst at et nyt sammenhængende gårdtursareal indgår i projektet vedrørende udvidelse af kapaciteten i arresthuset. I byggeperioden kan det blive nødvendigt at bruge en af gårdene til diverse materiel. Ved indretningen af det nye gårdtursareal vil arresthuset sørge for at der bliver mulighed for boldspil.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 3.3. Fællesskab

Jeg gik ud fra at det anførte i husordenen om at der højst må være to indsatte sammen under cellefællesskab, også omfatter tomandscellen, men at de indsatte på denne celle har mulighed for fællesskab med en tredje indsat når blot dette foregår på dennes enkeltmandscelle. For en ordens skyld bad jeg dog arresthuset om at oplyse nærmere om hvordan fællesskab for de indsatte på tomandscellen praktiseres.

Arresthuset har oplyst at fællesskab praktiseres således at de indsatte som bor på tomandscellen, kan få fællesskab med andre indsatte i deres enmandscelle således at der maksimalt er to indsatte i hver celle. Dette fremgår også af arresthusets reviderede husorden. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg bad om underretning når direktoratet havde godkendt Arresthuset i Frederikshavns fællesskabsregler, og om kopi af arresthusets endelige regler.

Direktoratet har henvist til direktoratets særskilte fremsendelse den 26. januar 2004 af direktoratets godkendelse af arresthusets fællesskabsregler. Ved godkendelsen af arresthusenes fællesskabsregler anvender direktoratet et fast skema hvoraf fremgår på hvilket faktisk grundlag godkendelsen er sket. Det fremgår heraf (og af arresthusets reviderede husorden) at gårdtur nu er ændret til en time en gang om dagen i stedet for to gange en halv time om dagen. I godkendelsen af Arresthuset i Frederikshavns fællesskabsregler er rubrikken vedrørende styret fællesskab, jf. fællesskabsbekendtgørelsens § 12, ikke udfyldt. Direktoratet har vedlagt et notat med ideer til et sådan fællesskab.

Jeg har noteret mig at direktoratet har godkendt arresthusets fællesskabsregler. Jeg har ingen bemærkninger hertil, men jeg går ud fra at arresthuset ud over grillafetener, jf. s. 23 i den endelige rapport, overvejer mulighederne for styret fællesskab (tilrettelagte fritidstilbud), jf. direktoratets liste med ideer til et sådant fællesskab.

Ad punkt 3.4. Undervisning

Arresthuset havde ikke nogen pc til undervisningsbrug. Arresthuset begrundede det med at der ikke var plads til en pc, og at arresthuset derfor ikke ønskede at få en pc. Jeg tilkendegav under inspektionen at der efter min umiddelbare opfattelse var plads til en pc i det lokale der anvendes til såvel lægefremstilling som undervisning, men arresthuset var ikke enig heri.

I rapporten gengav jeg beskæftigelsesudvalgets opfattelse som anført i betænkningen om beskæftigelsen af de indsatte som direktoratet udsendte i oktober 2002, hvorefter der også i arresthusregi bør ske en opprioritering af anvendelse af it i undervisningen (samt i beskæftigelsen i øvrigt). Jeg bemærkede at det også er min opfattelse at de indsatte så vidt muligt bør have mulighed for at benytte pc i undervisningen. Jeg bad derfor arresthuset om (på ny) at overveje at anskaffe en pc til opstilling i læge-

/undervisningslokalet og at oplyse hvad der videre skete vedrørende spørgsmålet om anskaffelse af en pc til undervisningsbrug.

Arresthuset har oplyst at arresthuset har anskaffet en pc til undervisningsbrug.

Direktoratet har henvist til besvarelsen umiddelbart nedenfor vedrørende evalueringen af undervisningen hvoraf fremgår at direktoratet ved årsskiftet 2003/2004 gav Arresthuset i Frederikshavn en ekstraordinær bevilling til indkøb af en pc til undervisningsbrug.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Fra en inspektion som jeg foretog af Arresthuset i Næstved den 24. september 2002, er jeg bekendt med at direktoratet i januar/februar 2002 iværksatte en evaluering af undervisningen i samtlige arresthuse, og jeg bad om at blive underrettet om resultatet af denne evaluering for så vidt angår Arresthuset i Frederikshavn.

Direktoratet har oplyst at der undervises i dansk/regning/matematik 4 timer ugentligt i arresthuset, og at undervisningen varetages af en fængselslærer der er ansat ved Statsfængslet på Kragsskovhede. Undervisningen foregår i et lokale der også fungerer som lægeværelse. Ved evalueringen i januar/februar 2002 blev der ikke brugt pc i undervisningen, men ved årsskiftet 2003/2004 gav direktoratet som nævnt arresthuset en ekstraordinær bevilling til indkøb af en pc til undervisningsbrug. Der er ikke særskilt budget til indkøb af undervisningsmaterialer i arresthuset, men dels indkøbes der materiale efter lærerens ønske herom, dels serverer Statsfængslet på Kragsskovhede i et vist omfang arresthuset med supplerende undervisningsmateriale. Direktoratet har oplyst at direktoratet ingen bemærkninger har til indholdet af undervisningen, men at det ville være ønskeligt på sigt at indrette et egentligt undervisningslokale.

Jeg er enig heri og har i øvrigt noteret mig det oplyste om evalueringen af undervisningen i arresthuset.

Jeg noterede mig at tilbuddet om undervisning er åbent for alle indsatte – hvilket jeg forstod også gjaldt for isolerede indsatte og udlændinge. For en ordens skyld bad jeg dog arresthuset om at oplyse hvilke undervisningsmuligheder disse to grupper af indsatte har i arresthuset.

Arresthuset har oplyst at alle indsatte har samme muligheder for undervisning, og at der ikke er forskel på isolerede og udlændinge. Direktoratet har henholdt sig til arresthusets oplysninger.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 4. Lægebetjening mv.

Da jeg gik ud fra at alle ansatte har nøgle til det kombinerede undervisnings- og lægeværelse hvor lægejournaler blev opbevaret i en ulåst skuffe, henstillede jeg til arresthuset fremover at opbevare lægejournalerne i aflåst skuffe/skab. Jeg bad arresthuset om at underrette mig om hvad der videre skete i den anledning.

Arresthuset har oplyst at lægejournalerne altid har været opbevaret i en aflåst skuffe.

Med den bemærkning at jeg går ud fra at nøglen til denne skuffe kun er tilgængelig for det personale der fungerer som lægens medhjælp, har jeg noteret mig det oplyste.

Jeg bad endvidere arresthuset om at oplyse om der er udfærdiget skriftlige retningslinjer fra lægen om journaladgangen. I benægtende fald henstillede jeg til arresthuset at foranledige at lægen udfærdigede sådanne retningslinjer, og at underrette mig når det var sket.

Arresthuset har oplyst at der ikke er udarbejdet konkrete retningslinjer med hensyn til journaladgangen, men at personalet følger de direktiver der med tiden er kommet med hensyn til behandling af fortroligt materiale.

Direktoratet har oplyst at direktoratet telefonisk har anmodet arresthuset om at følge min henstilling.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 6.1. Forplejning

På forespørgsel oplyste arresthuset at arresthuset havde overvejet og stadig overvejede en ordning hvorefter de indsatte kunne fravælge maden de dage hvor de ikke ønsker at spise den, således at udsmidning af mad kan begrænses. Spørgsmålet ville blive taget op på næste personalemøde. Jeg bad arresthuset om at underrette mig om resultatet af disse overvejelser.

Arresthuset har oplyst at arresthuset nu har indført en ordning hvorefter de indsatte kan fravælge mad. Mandag den 23. februar 2004 var der således 3 ud af 23 indsatte, som fravalgte maden. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Arresthuset oplyste tillige under inspektionen at arresthuset var blevet lovet en varedeklaration på den varme mad, men at en sådan endnu ikke var påsat.

Jeg bad direktoratet om at undersøge dette spørgsmål nærmere og meddele mig resultatet af undersøgelsen.

Direktoratet har oplyst at produktionskøkkenet i Statsfængslet ved Sdr. Omme til direktoratet har oplyst at varedeklarationerne fremover vil blive mere detaljerede

således at rettens ingredienser også vil fremgå af deklARATIONERNE. Ændringen er dog blevet forsinket idet produktionskøkkenet er under ombygning.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Under inspektionen blev det oplyst at de indsatte generelt var utilfredse med kosten, navnlig vegetarretterne. En indsat som jeg talte med, klagede desuden bl.a. over at frugten ikke var afvekslende. Med hensyn til vegetarkosten oplyste arresthuset at den er på menuen fire gange om måneden, og at det ikke er muligt at afbestille vegetarkosten som det var tilfældet førhen med fiskeretterne. Med hensyn til frugten oplyste arresthuset at arresthuset af økonomiske grunde er tvunget til at købe den hos Statsfængslet ved Sdr. Omme, idet arresthuset ikke andre steder vil kunne købe frugt for det beløb som spares ved ikke at købe frugten dér (1 kr. om dagen pr. indsat).

For så vidt angår frugten havde jeg tidligere (i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Silkeborg) modtaget en klage over at den ikke var afvekslende. Jeg havde gjort Statsfængslet ved Sdr. Omme bekendt med denne klage.

Jeg tilkendegav i rapporten vedrørende inspektionen af Arresthuset i Frederikshavn at jeg gik ud fra at direktoratet ville overveje at gøre Statsfængslet ved Sdr. Omme opmærksom på denne nye klage over at frugten ikke er afvekslende.

Direktoratet har oplyst at direktoratet har orienteret produktionskøkkenet i Statsfængslet ved Sdr. Omme om utilfredsheden med vegetarretterne og manglende variation af den tilbudte frugt. Lederen af produktionskøkkenet har oplyst at der tidligere var større variation i den frugt der gives til de indsatte. For eksempel leveredes der også kiwi, melon og ananas. Produktionskøkkenet ændrede herpå da de på et møde med arrestforvarerne om forplejningen fik at vide at de indsatte gav udtryk for at de ikke brød sig om disse frugter og hellere ville have almindelige æbler og appelsiner. Produktionskøkkenet vil på ny drøfte spørgsmålet om at gøre frugten mere afvekslende med arrestforvarerne.

Jeg har noteret mig det oplyste. Idet jeg går ud fra at direktoratet har bedt om underretning om resultatet af denne drøftelse, beder jeg direktoratet om at orientere mig herom.

Ad punkt 6.3. Fjernsyn mv.

Det fremgår bl.a. af arresthusets husorden at arresthuset råder over et antal radioer til udlejning, og det blev under inspektionen oplyst at radioen indeholder cd-afspiller. Jeg bad arresthuset om at oplyse hvor mange radioer med cd-afspillere der er til rådighed, og hvor meget der opkræves i leje for radioerne.

Arresthuset har oplyst at der er 23 kvalitetsradioer med cd-afspillere. Prisen er sat til kr. 2,00 pr. dag. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig at der er samme antal radioer med cd-afspillere som celler i arresthuset.

Ad punkt 6.4. Vaskemaskiner og køleskabe

De indsatte har adgang til vaskemaskine og tørretumbler og kan selv vaske privat tøj på tildelte vasketider. Jeg bad arresthuset om at oplyse hvordan denne ordning fungerer.

Arresthuset har oplyst at ordningen fungerer godt. De indsatte kan vaske deres tøj i den rækkefølge, de er skrevet op til at vaske. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg anbefalede under inspektionen arresthuset at overveje at indkøbe et fælles køleskab, eventuelt et til hver etage. Jeg oplyste i den forbindelse at jeg fra inspektioner

af andre arresthuse hvor fælles køleskabe er opstillet, er bekendt med at tyveri af madvarer fra køleskabene ikke udgør noget alvorligt problem.

Jeg bad arresthuset om at oplyse om det efter inspektionen havde været overvejet at indkøbe et fælles køleskab, og i givet fald med hvilket resultat.

Arresthuset har oplyst at der er indkøbt to køleskabe til de indsatte. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 6.6. Talsmandsordning

Der var ikke i husordenen oplysning om muligheden for at vælge talsmand, og under min rundgang bemærkede jeg ikke opslag herom. Den seddel der findes i informationsmappen på cellerne, henviste til de tidligere regler om de organisatoriske former for drøftelser med de indsatte, men oplyste ikke (direkte) om muligheden for at vælge en talsmand.

Jeg henstillede på denne baggrund til arresthuset ved opslag eller lignende (f.eks. oplysning herom i husordenen og/eller i informationsmappen) at orientere de indsatte om muligheden for at vælge en talsmand, jf. talsmandsbekendtgørelsens § 2, stk. 3. Jeg beder arresthuset om at underrette mig om hvad min henstilling gav anledning til.

Arresthuset har oplyst at de indsatte er orienteret om talsmandsordningen. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Arresthuset har ikke oplyst på hvilken måde de indsatte er orienteret/orienteres om talsmandsordningen, men arresthuset har fremsendt kopi af regler om talsmandsordningen som arresthuset har udfærdiget efter inspektionen, jf. nedenfor. Arresthuset har tillige vedlagt kopi af en meddelelse af 2. januar 2004 hvori arrestforvareren bad

om at få navne på kandidater til hvervet som talsmand med henblik på afholdelse af talsmandsvalg.

Jeg går ud fra at orienteringen af de indsatte er sket ved at de er gjort bekendt med de nævnte regler om talsmandsordningen (og meddelelsen af 2. januar 2004). For en ordens skyld beder jeg dog arresthuset om at oplyse hvorvidt orienteringen er sket ved at reglerne udleveres til alle de indsatte (fx ved indlæggelse i den informationsmappe der findes på cellerne), eller på anden vis og i givet fald hvilken.

Jeg noterede mig det oplyste under den afsluttende samtale om at der ville blive etableret en talsmandsordning, og gik ud fra at der i den forbindelse ville blive udfærdiget regler efter bekendtgørelsens § 8. Jeg bad arresthuset om at underrette mig når disse regler var udfærdiget, ved at fremsende en kopi af reglerne.

Arresthuset har som nævnt fremsendt kopi af regler om talsmandsordningen (dateret 6. januar 2004).

Direktoratet har anført følgende:

”...Det fremgår bl.a. af arresthusets talsmandsordning, at der vælges en talsmand og en suppleant, at der afholdes nyvalg til talsmand den første tirsdag i hvert kvartal, at valgene foregår hemmeligt og skriftligt, og at arrestforvarer og /eller ledende overvagtimester afholder kvartalsvise drøftelser med talsmanden, og endvidere hvis talsmanden udtrykker ønske herom.

Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 34, stk. 2, at valg af talsmænd kontrolleres af institutionen og repræsentanter for de indsatte i fællesskab. Af § 8, stk. 1, nr. 4 i talsmandsbekendtgørelsen fremgår det, at institutionens leder fastsætter nærmere regler om kontrollen med disse valg.

Da der ikke i arresthusets talsmandsordning er fastsat regler om kontrollen med valget af talsmand, har direktoratet bedt arresthuset om at indføre dette i reglerne.”

Jeg har noteret mig det oplyste om at der nu er fastsat regler om talsmandsordningen, og at direktoratet har bedt arresthuset om at indføre regler om kontrol med valget af talsmand.

Bortset fra at bemærke at jeg går ud fra at der kan afholdes ekstraordinært talsmandsvalg hvis både talsmanden og suppleanten løslades eller overføres før næste valg efter planen skal finde sted, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Ad punkt 6.7. Avishold mv.

Under inspektionen oplyste arresthuset at arresthuset ville sørge for at en landsdækkende, nyhedsformidlende avis blev stillet gratis til rådighed for de indsatte. Jeg bad i rapporten arresthuset om at oplyse om de indsatte nu (tillige) havde gratis adgang til en landsdækkende, nyhedsformidlende avis.

Jeg bad desuden arresthuset oplyse om andelen af udlændinge i Arresthuset i Frederikshavn, og i lyset heraf om det som jeg havde anført i rapporten om direktoratets tidligere tilkendegivelser angående udenlandske indsatte adgang til aviser mv., gav anledning til noget.

Arresthuset har oplyst at arresthuset holder en landsdækkende avis, men at arresthuset ikke abonnerer på udenlandske aviser idet andelen af udenlandske indsatte er under ½ procent.

Direktoratet har bemærket at antallet af udenlandske indsatte svinger noget, men at det ligger meget lavt sammenlignet med gennemsnittet. I perioden 1. januar - 30. marts 2004 udgjorde udenlandske statsborgere 2% af belægningen i arresthuset. Direktoratet har videre oplyst at arresthuset telefonisk har oplyst at en indsat vil kunne få udprintet en udenlandsk avis fra Internettet hvis der fremsættes ønske herom.

Direktoratet har herefter anført at direktoratet er enig med arresthuset i at et så lavt belæg af udenlandske indsatte ikke medfører behov for at der abonneres fast på en udenlandsk avis.

Jeg har noteret mig at arresthuset (nu) holder en landsdækkende, nyhedsformidlende avis som stilles gratis til rådighed for de indsatte.

På baggrund af det oplyste om andelen af udlændinge i arresthuset, har jeg ingen bemærkninger til at arresthuset ikke abonnerer på en udenlandsk avis. Jeg har noteret mig at udenlandske indsatte vil kunne få udprintet en udenlandsk avis hvis de fremsætter ønske herom. Jeg går ud fra at arresthuset vil overveje at indføre orientering om denne mulighed i husordenen.

Jeg bad endvidere arresthuset om at oplyse hvorvidt de bøger som opbevares i kasser i læge-/undervisningslokalet, er undervisningsmateriale eller (tillige) almindelige skønlitterære bøger. Hvis der er tale om almindelige skønlitterære bøger, bad jeg arresthuset om at oplyse om de indsatte har mulighed for at låne disse bøger, og om de i så fald gøres bekendt med at denne mulighed findes.

Arresthuset har telefonisk over for direktoratet oplyst at de nævnte bøger i læge-/undervisningslokalet er skønlitterære bøger der udlånes til de indsatte. Information om muligheden for lån af bøger gives ved indsættelsessamtalen. Bøgerne opbevares i undervisningslokalet for at undgå unødigt slid/hærværk.

Direktoratet har henholdt sig til arresthusets oplysninger.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 6.12. Information af de indsatte

Jeg bad arresthuset om at oplyse hvad direktoratets henstilling af 17. december 2003 til samtlige kriminalforsorgens institutioner om at oversættelse af husordenen skal indgå i institutionernes overvejelser i forbindelse med planlægningen af den fremtidige ressourceanvendelse, gav arresthuset anledning til.

Arresthuset har oplyst at husordenen er oversat til engelsk. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg gik ud fra at husordenen ville blive ændret på nærmere angivne punkter og bad om underretning når disse ændringer af husordenen var sket. De nævnte punkter drejer sig om afsnittene i husordenen om konfiskation hvor der ikke blev sondret mellem afsonere og varetægtsarrestanter, henvisningen til "straffeloven, herunder" lov om euforiserende stoffer, det anførte om at (enhver) overtrædelse af straffeloven mv. vil medføre udelukkelse fra fællesskab, at udelukkelse fra fællesskab vil ske for en "bestemt tid" eller at overtrædelse af husordenen kan medføre en "anden" disciplinær reaktion.

Arresthuset har vedlagt en revideret husorden (af 25. februar 2004). Direktoratet har udtalt at direktoratet ingen bemærkninger har hertil.

I afsnittet om egne penge i den reviderede husorden er det anført at der kan ske konfiskation hvis det fastsatte beløbsmaksimum overtrædes. Der sondres ikke mellem afsonere og varetægtsarrestanter.

Jeg går ud fra at det er en fejl at der ikke er sket en ændring (præcisering) på dette punkt, og at det nu vil ske idet der ikke er hjemmel til konfiskation af penge over for varetægtsarrestanter.

Jeg har i øvrigt noteret mig at husordenen er blev ændret på de punkter som jeg henviser til.

Ad punkt 6.13. Egne genstande mv.

Jeg bad arresthuset om at oplyse om arresthuset – ud over de i husordenen angivne begrænsninger for hvad de indsatte må medtage – havde fastsat nærmere regler efter bekendtgørelsens § 3. I bekræftende fald bad jeg arresthuset om at sende mig et eksemplar af disse regler.

Arresthuset har oplyst at der ikke er fastsat andre regler.

Direktoratet har oplyst at direktoratet over for arresthuset har tilkendegivet at husordenen bør revideres således at den indeholder retningslinjer om de i vejledning nr. 75 af 16. maj 2001 nævnte genstande, jf. punkt 8 i vejledningen.

Jeg har noteret mig denne tilkendegivelse over for arresthuset.

Jeg bad tillige arresthuset om at oplyse om det havde været overvejet at indkøbe flere PlayStations til udlån/udlejning til de indsatte. I benægtende fald bad jeg arresthuset om at overveje det og meddele mig resultatet heraf.

Arresthuset har oplyst at økonomien ikke for tiden tillader indkøb af flere PlayStations. Arresthuset har telefonisk supplerende over for direktoratet oplyst at der er underskud på tv-udlejningen efter at taksten for udlejning blev sat ned. Det er derfor ikke for tiden muligt at indkøbe flere PlayStations.

Direktoratet har udtalt at direktoratet ikke har bemærkninger hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste, men går ud fra at arresthuset vil overveje at indkøbe (flere) PlayStations med henblik på udlejning når økonomien tillader det.

Ad punkt 8.1. Lidt om sagerne og retsgrundlaget

Det fremgik af de foreliggende oplysninger at det er praksis i Arresthuset i Frederikshavn at politianmelde alle tilfælde af fund af euforiserende stoffer uanset mængden heraf. Jeg tilkendegav at der med andre ord synes at være tale om en automatisk procedure med anmeldelse til politiet (når det er anset for godtgjort at en bestemt indsats har været i besiddelse af hash). Jeg tilkendegav endvidere at jeg gik ud fra at denne praksis er begrundet i at besiddelse af hash – uanset mængde – er et strafbart forhold.

Inden jeg tog endelig stilling til om en anmeldelse til politiet i sådanne tilfælde skal betragtes som en afgørelse i forvaltningslovens forstand – med den virkning at sager om (bl.a.) udelukkelse fra fællesskab skal betragtes som blandede sager hvis der i sådanne sager tillige er spørgsmål om anmeldelse til politiet – bad jeg direktoratet om en udtalelse herom. Jeg bemærkede at jeg som det fremgik tidligere af rapporten, var bekendt med at direktoratet havde involveret Justitsministeriets departement i en generel problemstilling vedrørende blandede sager.

Direktoratet har i den anledning anført følgende:

”...

Det er direktoratets opfattelse, at en anmeldelse til politiet ikke er en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Det fremgår således af bemærkningerne til forvaltningsloven, at en myndigheds beslutning om, at en sag skal tages under behandling, eller at en sag skal oversendes til en anden myndighed med henblik på, at denne træffer afgørelse, ikke er afgørelser, jf. Folketingstidende 1985/86, tillæg A, sp. 116, og kommentaren til forvaltningsloven, 3. udgave, p. 114, nederst.”

Jeg er enig i at en myndigheds beslutning om at oversende en sag til en anden myndighed med henblik på at denne træffer afgørelse, normalt ikke er en afgørelse i forvaltningslovens forstand (men en processuel beslutning), jf. de nævnte steder i henholdsvis forarbejderne og kommentaren til forvaltningsloven; anførte sted i kommentaren til forvaltningsloven er en kommentar til sagen i FOB 1992.296 som jeg bl.a. henviste til i den endelige rapport s. 58, hvor ombudsmanden anså Patientklagenæv-

nets anmeldelse til politiet med anmodning om at der blev rejst tiltale mod læger for overtrædelse af bl.a. lægeloven som en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Ombudsmanden har således i dette tilfælde anset en oversendelse i form af en politianmeldelse for en afgørelse i forvaltningslovens forstand.

Efter forarbejderne til forvaltningslovens § 2 sigtes der med udtrykket "truffet afgørelse" til udfærdigelse af retsakter, dvs. udtalelser der går ud på at fastsætte hvad der skal være ret i et foreliggende tilfælde (Folketingstidende 1985/86, tillæg A, spalte 115). Som det fremgår af kommentaren til forvaltningsloven (3. udgave, 1999, s. 109ff) kan der ved fastlæggelsen af afgørelsesbegrebet vælges to forskellige fortolkningsprincipper. Ved siden af den traditionelle fortolkningsmetode peges der på den fortolkningsmetode som Hans Gammeltoft-Hansen har fremhævet bl.a. i bogen Forvaltningsret. Se nu 2. udgave af denne bog (2002), s. 29 ff. I dette værk anføres det (s. 37) at der er et bestemt kriterium der trænger sig på i forståelsen af hvilke retsakter der skal anses for afgørelser, nemlig væsentligheden for de berørte borgere. Dette kriterium må dog suppleres af nogle korrektioner der dels udvider, dels indskrænker afgørelsesbegrebet i forhold til kerneområdet (s. 40).

Med hensyn til processuelle beslutninger henvises til anførte værk, s. 48 ff. Det er her anført at procesbeslutninger i visse tilfælde må anses for afgørelser. Hertil kræves (også) at der er tale om beslutninger af væsentlig betydning for borgeren. Sagerne i FOB 1992.296 og 1999.709 som jeg omtalte i den endelige rapport, er nævnt under dette afsnit, s. 56. under omtalen af beslutninger om at lade en sag overgå til strafferetlig forfølgning (ved en anmeldelse eller en direkte anmodning om tiltalerejsning).

Som anført i sagen i FOB 1999.709 (s. 725) har ombudsmanden tidligere givet udtryk for at det er en betingelse for at betragte en politianmeldelse som en afgørelse i forvaltningslovens forstand at der fra den anmeldende myndigheds side foreligger en stillingtagen til om der konkret er eller kan være begået en strafbar tilsidesættelse af (sær)lovgivningen. Hvilke partsbeføjelser der udløses i forbindelse med at en politianmeldelse betragtes som en afgørelse, beror på indholdet af forvaltningsloven, jf. det citerede i rapporten s. 59.

Selv om der efter praksis (automatisk) sker anmeldelse af alle fund af euforiserende stoffer uanset mængden heraf, går jeg som anført i rapporten ud fra at det sker fordi besiddelse af hash – uanset mængde – er en overtrædelse af loven om euforiserende stoffer og dermed strafbart. Efter min opfattelse må der heri implicit ligge en stillingtagen til hvorvidt der er (eller kan være) begået en strafbar handling.

Væsentlighedsbetingelsen må som udgangspunkt anses for opfyldt ved politianmeldelser der (vel) typisk af borgerne vil blive opfattet som indgribende. I sagen i FOB 1999, s. 709 – hvor ombudsmanden ikke tog endeligt stilling til om en politianmeldelse er en afgørelse i forvaltningslovens forstand – udtalte ombudsmanden at det ved sådanne anmeldelser ofte vil være bedst stemmende med god forvaltningsskik at parten både er blevet hørt i en vis udstrækning og bliver meddelt en begrundelse for at myndigheden mener at burde foretage politianmeldelse.

Det fremgår af disciplinærstrafvejledningens pkt. 11, sidste afsnit, at de indsatte skal underrettes om politianmeldelser. Jeg har noteret mig at der i de konkrete sager som er behandlet af Arresthuset i Frederikshavn, er afholdt forhør hvorunder de indsatte har haft lejlighed til at udtale sig. Der er givet en begrundelse for afgørelsen også om politianmeldelsen idet der i alle tilfælde er henvist til at sager vedrørende overtrædelse af lov om euforiserende stoffer altid anmeldes til politiet. Der er endvidere givet (en standardmæssig) klagevejledning i sagerne.

Spørgsmålet om hvorvidt en politianmeldelse er en afgørelse i forvaltningslovens forstand, er som angivet i rapporten af betydning for stillingtagen til hvorvidt der i sager hvor der træffes afgørelse om udelukkelse fra fællesskab og/eller overførsel til anden institution, og hvor der samtidig sker politianmeldelse, men ikke træffes andre afgørelser, er såkaldte ”blandede sager” og dermed for om forvaltningslovens § 9, stk. 4, finder anvendelse.

Den 1. juli 2004 trådte lov nr. 445 af 9. juni 2004 om ændring af lov om euforiserende stoffer og straffuldbyrdelsesloven i kraft. Ved denne ændringslov er det bl.a. be-

stemt at der ikke længere kan meddeles advarsel for besiddelse af euforiserende stoffer. Det gælder ifølge forarbejderne (lovforslag L 175 som blev fremsat den 26. februar 2004) også for indsatte i kriminalforsorgens institutioner. Direktoratet for Kriminalforsorgen har den 28. juli 2004 udsendt en skrivelse (nr. 69) til kriminalforsorgens institutioner om denne lovændring. Det er heri anført at det i bemærkningerne til lovforslaget er forudsat at der fremover skal ske anmeldelse til politiet af ethvert fund af euforiserende stoffer, herunder hash. Som tidligere skal der tillige tages stilling til en eventuel disciplinær reaktion.

Da der i hvert fald nu i alle tilfælde automatisk skal ske anmeldelse til politiet af ethvert fund af euforiserende stoffer hos indsatte i kriminalforsorgens institutioner, kan jeg ikke kritisere at direktoratet ikke har anset politianmeldelser i tilfælde som de foreliggende for at være afgørelser i forvaltningslovens forstand.

Jeg tilkendegav at jeg indtil jeg havde modtaget direktoratets udtalelse, ikke foretog mig mere vedrørende behandlingen af forhørssagerne, bortset fra omtalen af visse spørgsmål som var uafhængige af dette svar. Det gjaldt også de (blandede) sager hvori der tillige var truffet afgørelse om tilbagekaldelse af udgang og konfiskation, dvs. sager der utvivlsomt var "blandede sager".

Da de sager hvori der "kun" er sket udelukkelse fra fællesskab og politianmeldelse, er behandlet som de øvrige sager, har jeg gennemgået dem som "blandede sager". Min gennemgang af disse sager og af de øvrige sager har imidlertid ikke givet mig anledning til yderligere bemærkninger i tilslutning til det som jeg allerede har anført om behandlingen af sagerne i den endelige rapport.

Ad punkt 8.2.   Sagen vedrørende for sen hjemkomst fra udgang

Jeg lagde til grund at den indsatte i denne sag ikke havde fået en kopi af notatet og bad arresthuset om at oplyse hvorfor den indsatte ikke fik en sådan kopi.

Arresthuset har oplyst at arresthuset ikke afleverer en kopi ”hvis den indsatte ikke ønsker det”. Ved telefonisk henvendelse fra direktoratet har arresthuset efterfølgende oplyst at svaret i virkeligheden angår disciplinærsager hvor der har været afholdt forhør, og har beklaget det misvisende svar. Arresthuset har herefter oplyst at den indsatte i sager der agtes afgjort efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 6, altid vil få udleveret en kopi. Arresthuset antager at det også er sket i den pågældende sag, selv om bemærkningen herom – formentlig ved en fejl – er blevet overstreget.

Direktoratet har oplyst at direktoratet over for arresthuset har noteret sig at der – når fremgangsmåden i disciplinærstrafbekendtgørelsens § 6 anvendes – udleveres en kopi af notatet i sagen. Direktoratet har desuden meddelt arresthuset at direktoratet anser det for beklageligt at der i den konkrete sag (ved en fejl) er sket overstregning, hvorved det ikke er muligt at godtgøre at udleveringen faktisk har fundet sted.

Også jeg har noteret mig det oplyste om at der altid udleveres kopi af notatet til den indsatte i sager der behandles efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 6. Jeg er endvidere enig med direktoratet i at det er beklageligt at der i det konkrete tilfælde er sket overstregning hvis notatet faktisk er udleveret. Jeg må dog umiddelbart undre mig over at der ved en fejl skulle være sket overstregning hvis notatet er udleveret som vanligt. Da det ikke er muligt at afklare om der – som arresthuset antager – er tale om en fejl, eller om der (af en eller anden grund) undtagelsesvist ikke er sket udlevering af notatet, foretager jeg imidlertid ikke mere vedrørende dette forhold.

Jeg bad tillige direktoratet om en udtalelse om hvorvidt kravet i disciplinærstrafbekendtgørelsens § 6, stk. 2, hvorefter den indsatte ”skriftligt” skal underrettes om den afgørelse som institutionen agter at træffe, og om adgangen til at udtale sig i sagen, kan opfyldes ved at den indsatte får lejlighed til at gennemlæse notatet uden at der udleveres (tilbydes) en kopi heraf.

Direktoratet har udtalt at det er direktoratets opfattelse at kravet i disciplinærstrafbekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 1, ikke kan opfyldes ved at den indsatte får lejlighed til at gennemlæse notatet, men at den indsatte skal have udleveret en kopi af notatet.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Det fremgik ikke om notatet i sagen var indsat i ringbind, og om det indgik i en protokol med fortløbende sider, herunder om der anvendes en fælles protokol til sager efter § 6 og § 7. Jeg anmodede arresthuset om at oplyse nærmere om disse forhold.

Arresthuset har oplyst at der anvendes en forhørsprotokol som opbevares i et aflåst skab på arrestforvarerens kontor. Arresthuset har telefonisk over for direktoratet oplyst at protokollen omfatter afgørelser både efter § 6 og § 7. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 8.3. Forhørscelleanbringelse/midlertidig udelukkelse fra fællesskab

I et tilfælde fremgik det af den underliggende rapport i sagen at den indsatte ved midlertidig udelukkelse fra fællesskab som fandt sted i en anden celle end den indsattes egen, blev orienteret om at han var ”enerumsanbragt og hvad dette indebærer” (allokeringsnummer 503/2003/0016). Det fremgik ikke at den indsatte i forbindelse med denne orientering blev orienteret om hvilke retsregler afgørelsen var truffet efter, og at han havde lejlighed til at udtale sig. Det fremgik heller ikke af nogen af de andre tilfælde hvor der var midlertidig udelukkelse fra fællesskab at der var forholdt i overensstemmelse med bekendtgørelsens § 4 (allokeringsnumrene 503/2003/0006, 0011, 0012, 0013, 0014, 0015 og 0020). Jeg anmodede arresthuset om at oplyse herom.

Arresthuset har oplyst at alle indsatte som midlertidigt udelukkes fra fællesskab, altid får oplyst deres rettigheder af personalet. Arresthuset har videre oplyst at denne del af Klientssystemet ikke kan afsluttes uden at rettighederne er krydset af.

Direktoratet har henholdt sig til det som arresthuset har oplyst, og har i øvrigt oplyst at sagsbehandleren ved anvendelse af modulet ”midlertidig udelukkelse fra fællesskab” skal markere at den indsatte er orienteret om reglerne for anbringelsen, og at han har haft mulighed for at udtale sig. Disse oplysninger fremgår herefter af udskriften af modulet.

Jeg har noteret mig det oplyste om at alle indsatte oplyses om deres rettigheder efter § 4 i bekendtgørelsen om udelukkelse fra fællesskab, og jeg lægger herefter til grund at det også er sket i de konkrete tilfælde.

Jeg har desuden noteret mig at det ved anvendelse af modulet ”midlertidig udelukkelse fra fællesskab” vil fremgå af udskriften at den indsatte er orienteret om reglerne for anbringelsen og har haft mulighed for at udtale sig. Der er ikke blandt det materiale som jeg har modtaget, udskrifter/kopier som viser at dette modul har været anvendt i de konkrete tilfælde, men det går jeg ud fra det oplyste ud fra er sket.

Ad punkt 8.7.   Kompetence

Jeg bad arresthuset om at oplyse om der, som forudsat i vejledning nr. 11991 af 29. juni 2001 om adgangen til intern delegation i kriminalforsorgens institutioner, var fastsat udtrykkelige regler om kompetenceforhold og arbejds gange. I givet fald bad jeg om kopi heraf. I benægtende fald gik jeg ud fra at der ville blive udarbejdet sådanne regler, og jeg bad i så fald om kopi af reglerne når de var udfærdiget.

Arresthuset har henvist til en vedlagt skrivelse af 11. december 2001 fra arrestinspektøren hvoraf det fremgår at kompetencen til at træffe afgørelse i blandt andet sager om udelukkelse fra fællesskab og disciplinærstraf er delegeret til arrestforvareren eller dennes stedfortræder.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig at der (den 11. december 2001) er fastsat kompetenceregler. Jeg har endvidere noteret mig at det i disse regler er anført (gentaget) at arrestinspektøren skal inddrages i sager der giver anledning til tvivl med hensyn til regelanvendelse og bevisvurdering.

Det fremgår tillige af afsnit III i kompetencereglerne at arrestforvareren er bemyndiget til at fastsætte lokale regler i nærmere angivne tilfælde. Der er henvist til at institutionen leders (arrestinspektørens) bemyndigelse efter straffuldbyrdelsesloven og de administrative regler i medfør heraf til at fastsætte lokale kan delegeres.

I pkt. 14 i den ovenfor nævnte vejledning om adgangen til intern delegation er anført følgende:

”.. Som følge af, at adgangen til delegation af kompetence til at udstede regler er undergivet nogle snævre grænser, jf. foran pkt. 4, bør institutionslederens kompetence til at udstede lokale regler normalt ikke delegeres til andre medarbejdere i institutionen.”

Jeg henstiller på denne baggrund til arrestinspektøren at revidere afsnit III i delegationsreglerne af 11. december 2001 og meddele mig resultatet heraf.

Jeg bad tillige om at få oplyst hvilket tilsyn institutionens leder fører med behandlingen af sager om disciplinærstraf og udelukkelse fra fællesskab.

Direktoratet har i den anledning anført følgende:

”...

Det fremgår af arrestinspektørens skrivelse af 11. december 2001 om arresthusets kompetenceforhold, at kompetencen til at træffe afgørelse i blandt andet sager om udelukkelse fra fællesskab og disciplinærstraf er

begrænset således, at sager der giver anledning til særlig tvivl, f.eks. med hensyn til regelanvendelse eller bevisvurdering, forelægges arrestinspektøren, inden der træffes endelig afgørelse.

Arrestinspektøren har herudover telefonisk oplyst den 5. april 2004, at arrestinspektøren herudover modtager kopi af arresthusets sager om disciplinærstraf og udelukkelse fra fællesskab m.h.p. det løbende tilsyn.

Direktoratet kan henholde sig hertil.”

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 8.8. Ophør og ugentlige overvejelser

I 4 af de 9 sager hvori der skete udelukkelse fra fællesskab, er det med håndskrift i forhørsnotatet tilføjet hvornår udelukkelsen ophørte (jf. pligten til at gøre notat om dato og klokkeslæt for ophøret i den dagældende bekendtgørelses § 6, stk. 1 (§ 8, stk. 1, i den nugældende bekendtgørelse). Jeg anmodede arresthuset om at oplyse om der i de øvrige tilfælde som drejer sig om sagerne med allokeringsnumrene 553/2003/0006, 0013, 0014, 0016 og 0019, er gjort notat om tidspunktet for ophør et andet sted (f.eks. i personjournalen). I givet fald bad jeg om kopi heraf.

Arresthuset har oplyst at der er gjort notat om tidspunktet for ophør af udelukkelse fra fællesskab i såvel personjournal som døgnrapport. Arresthuset har vedlagt udskrifter af personjournalen hvori dato og klokkeslæt er noteret. Direktoratet har henholdt sig til det som arresthuset har oplyst.

For så vidt angår sagen med allokeringsnummer 553/2003/0019 der vedrører en udelukkelse fra fællesskab som skete ved forhør den 29. juli 2003, har arresthuset vedlagt udskrift af 2 sider der oplyser om en tidligere udelukkelse fra fællesskab, herunder tidspunktet for ophøret heraf, og om udelukkelsen den 29. juli 2003, men ikke om ophørstidspunktet for denne udelukkelse. Den tidligere udelukkelse skete ved forhør den 21. juli 2003, og ophørstidspunktet (den 28. juli 2003) fremgår af påtegning på forhørsudskriften i denne sag som har allokeringsnummer 553/2003/0018.

Med den bemærkning at jeg går ud fra at ophørstidspunktet for den udelukkelse der skete den 29. juli 2003 fremgår af næste side af personjournalen som jeg ikke har modtaget udskrift af, har jeg noteret mig det oplyste.

Pkt. 9.   Opfølgning

Jeg afventer underretning mv. vedrørende enkelte punkter. Jeg beder om at svar vedrørende pkt. 6.6. og 8.7. tilbagesendes gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen til eventuelle bemærkninger.

Pkt. 10.   Underretning

Denne rapport sendes til arresthuset, Politimesteren i Frederikshavn, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Lennart Frandsen
Inspektionschef